

A KÚRIA

mint felülvizsgálati bíróság

í t é l e t e

Az ügy száma: Gfv.III.30.446/2022/5.

A tanács tagjai: Dr. Farkas Attila a tanács elnöke

Dr. Bajnok István előadó bíró

Dr. Dzsula Marianna bíró

Salamonné dr. Piltz Judit

Dr. Zumbók Péter bíró

A felperes: felperes1

A felperes képviselője: Vámbéry-Bobay Ügyvédi Iroda cím1

Az alperes: alperes1

Az alperes képviselője: Törös Ügyvédi Iroda cím2

A per tárgya: kártérítés megfizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes

A másodfokú bíróság neve és a felülvizsgálni kért jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítélet 14.Gf.40.070/2022/10. számú ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és a határozatának száma:

Fővárosi Törvényszék 14.G.40.724/2015/205. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet – a felülvizsgálati kérelemmel támadott részében – hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 1.270.000 (egymillió-kétszázhetvenezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A per korábbi II. és III. rendű felperesének (a továbbiakban II. és III. rendű felperes) közös tulajdonát képezi a T.-patak vízgyűjtő területén levő cím3 6949 m² alapterületű szántó, a hrsz.-ú, 1 ha 9297 m² alapterületű gyepterületű termőföld ingatlan, továbbá a cím4 hrsz.-ú ingatlan. Az ingatlanok használatára és hasznosítására a korábbi I. rendű felperes, jelenlegi felperes (a továbbiakban: felperes) jogosult a korábbi II. és III. rendű felperessel a 2000. március 25-én és 2012. május 20-án kötött haszonkölcsön szerződés, valamint a 2005. január 1-én kelt bérleti szerződés alapján. A felperes a termőföld ingatlanokon mezőgazdasági tevékenységet folytatott, a cím4 hrsz.-ú ingatlant a családi ház bővítésével erdei iskolaként működtette, a kérelmére engedélyezett panzió és étterem megépítésére azonban nem került sor.

[2] Az alperes tulajdonában álló (Ortaháza-Bázakerettye 4.) szénhidrogén szállító vezeték a ... hrsz.-ú és a ... hrsz.-ú ingatlanokon áthaladva keresztezi a T.i-patakot. Ezen vezeték meghibásodását 2003. február 12-én észlelték. A vezeték kilyukadása következtében szennyződött a T.i-patak, a ..., a ..., a ... és a ... hrsz.-ú ingatlan is.

[3] A felperes víztározót kívánt létesíteni a T.-patakon. Megbízására 2003 májusában vízjogi engedélyezési tervdokumentációt készített a H. Bt. a P.-i árvízcsúcs-csökkentő tározó tárgyában, a T.-patak 1+553 km szelvényére, amely alapján a Nyugat-dunántúli Vízügyi Felügyelet elsőfokú vízügyi hatósággként 2004. március 26-án kelt határozatával megadta a

vízjogi létesítési engedélyt. A víztározó építésére, föld- és irtási munkákra a P. Kft.-vel kötött szerződést 2004. július 15-én. Tételes munkamennyiségek megjelölése nélkül 330 forint/tömör m³ + áfa áron összesen 6.600.000 forint + 25% áfa összegben. A felperes 2004. július 18-án bejelentette a Nyugat-dunántúli Vízügyi Felügyelőségnek, hogy a víztározó építési munkáit július végén megkezdte. A munkálatokat a saját eszközeivel, illetve P. Kft. ténylegesen meg is kezdte, utóbbi a felperesnek négy számlát nyújtott be, összesen 24.500 m³ munkamennyiségre vonatkozóan.

[4] Az alperes a környezetkárosítás elhárítása során tényfeltárási dokumentációt készített a szennyeződés mértékének, kiterjedtségének, összetételének meghatározására, amit a Nyugat-dunántúli Vízügyi Felügyelőség a 2003. szeptember 10-én kelt 2645/17/2003. számú határozatával elfogadott, és kötelezte az alperest a szennyezés megszüntetésére, műszaki beavatkozási terv elkészítésére. A hatóság többször módosította az alperes kérelmére a műszaki beavatkozási terv benyújtásának határidejét, majd jóváhagyta a biológiai mentesítési módszerre vonatkozó tervét, és kötelezte a P. ..., ..., ..., ... hrsz.-ú ingatlanokon feltárt szennyeződés mentesítésének végrehajtására. Ennek teljesítési határidejét utóbb meghosszabbították 2010. augusztus 31-ig. A Nyugat-dunántúli Vízügyi Felügyelőség az alperes által készített műszaki záródokumentációt a 140-1/2/2011.1. számú határozatával elfogadta, és három kút tekintetében a beavatkozás folytatását, a kármentesítés monitoringozását rendelte el, legalább négy év időtartamig. Megállapította, hogy a ... hrsz.-ú ingatlanon 70 m² területen visszamaradt talajvízszennyezés a D határértéket kis mértékben meghaladóan, ezért elrendelte ebben a körben a tartós környezeti károsodás bejegyzését. Ezt követően a hatóság a 2012. június 21-én kelt 1277-2/5/2012. számú határozatával elfogadta a műszaki beavatkozási záródokumentációt, és megállapította, hogy a 70 m² terület vonatkozásában is megszűnt az alperes kármentesítési kötelezettsége. Egyúttal az egész területre kármentesítési monitoringot írt elő a szennyezés megszűnéséig, de legalább négy évig. A Zala Megyei Kormányhivatal Lenti Járási Hivatal a 2018. február 21-én kelt határozatával P. ... hrsz.-ú ingatlanra bejegyzett tartós környezetkárosodás tényét törölte. 2018. április 20-án kelt határozatával az alperesnek az olajipari kármentesítés és monitoringozás céljára P. község külterületén időlegesen más célra igénybe vett 1 ha 9098 m² 26,27 AK értékű termőföld eredeti állapotra történő helyreállítását elfogadta.

[5] Az illetékes hatóság a 2004. március 26-án kelt határozatával megadott vízjogi létesítési engedélyt a felperes kérelmére többször meghosszabbította, legutoljára a 2012. május 21-én kelt határozatával 2014. január 31-ig. A felperes kérte a vízjogi engedély további módosítását 2014. január 24-én. Az ennek alapján indult eljárás keretében a Pécsi Bányakapitányság a 2014. március 12-én kelt (PBK/478-2/2014. számú) végzésében 30 napos teljesítési határidővel hiánypótlási felhívást intézett a felpereshez azzal, hogy küldje meg az E.ON Közép-dunántúli Gázhálózati Zrt.-vel felvett közmű-egyeztetési jegyzőkönyvet, amely tisztázza, a tervezett építkezés érint-e gázvezetéket vagy annak biztonsági övezetét; folytasson egyeztetést az alperessel a területen lévő kőolajvezeték állapotával, biztonsági övezetének mértékével kapcsolatban, és az erről készült jegyzőkönyvet csatolja; végül kérte az engedélyezési tervdokumentáció kiegészítését a létesítési területen található olajvezeték és biztonsági övezetének az árvízcsúcs csökkentő tározó szelvényein történő feltüntetésével, valamint az olajvezeték felhagyását követően milyen intézkedést tart szükségesnek a tározó biztonságos üzemeltetése érdekében.

[6] A Vas Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság a 2018-ban kelt határozatával a vízjogi létesítési engedély módosítása iránti eljárást megszüntette. A határozat indokolása

szerint azért, mert a Ket. 2016. január 1-jén hatályba lépett módosítása alapján az ügyfél kérelmére az eljárás felfüggesztésére nincs mód és a hiánypótlási határidő további meghosszabbítására sincs lehetőség.

[7] A felperesek 2008. december 29-én fizetési meghagyás kibocsátás kérték az alperessel szemben, majd az utóbbi ellentmondása folytán perré alakult eljárásban keresetükben eredetileg „egyetemlegesen” 180.180.000 forint kártérítés és ennek késedelmi kamatai megfizetésére kérték kötelezni az alperest.

[8] Az elsőfokú bíróság 2013. szeptember 30-án kelt 23.G.40.897/2009/56. számú ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 50.000.000 Ft-ot és ennek 2008. december 18-tól járó késedelmi kamatát. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Határozatának indokolása szerint a II. és III. rendű felperes keresete azért alaptalan, mert a perben érvényesített igények jogosultja a felperes, utóbbi tekintetében a keresetet jogalapjában megalapozottnak ítélte.

[9] Az alperes fellebbezése és a felperes csatlakozó fellebbezése folytán eljárás másodfokú bíróság a 14.Gf.40.113/2014/8. számú rész- közbenső ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintve a fellebbezéssel támadott rendelkezéseit megváltoztatta, és megállapította az alperes kártérítési felelősségét a felperessel szemben az Ortaháza-Bázakerettye közti szénhidrogén szállító vezeték 2003. február 12. napján észlelt meghibásodásával összefüggésben. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét arra tekintettel tekintette közbenső ítéletnek, mert megítélése szerint tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 359. § (1) bekezdése alkalmazásával általános kártérítésként, mérlegeléssel határozta meg az általa megítélt kártérítési összeget. Az összecszerűség bizonyítása vonatkozásában előírta, hogy az elsőfokú bíróságnak fel kell hívnia a felperest a keresete pontosítására, és ehhez képest kell a szükséges szakértői bizonyítást lefolytatni, a már beszerzett szakvélemények felhasználásával, kiegészítésével, továbbá az elmaradt haszon tekintetében könyvszakértő bevonásával a teljes kereseti időszakra.

A felperes keresete és az alperes ellenkérelme

[10] Az így megismételt elsőfokú eljárásban a felperes módosított keresetében 338.121.400 forint kártérítés és annak az egyes részösszegek után megjelölt kezdő időpontoktól a régi Ptk. 301/A. §-a szerinti törvényes mértékű késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni az alperest régi Ptk. 345. § (1) bekezdése alapján. Előadta, hogy a használatában álló, P. ... és ... hrsz.-ú termőföldek olajszennyeződése és az alperes által megvalósított kármentesítési tevékenység miatt nem volt folytatható a termelés, az alperes igénybe vette és munkagépekkel tönkretette a területeket. Nem fejezhette be a víztározója építési munkáit a kármentesítés teljesítéséig. Nem tudta elképzelése szerint, illetve a területek rendeltetésének megfelelően hasznosítani a ..., a ... és a ... hrsz.-ú ingatlanokat sem. Állította, hogy az elhúzódozó kármentesítés miatt akadt meg az engedélyezett víztározó megépítése, és emiatt az attól várt előnyök is elmaradtak, így az öntözés eredményeként a nagyobb termés hozam, a turisztikai és a horgászati bevételek. Kárként érvényesített az öntözés hiányában elmaradt mezőgazdasági árbevétel címén 2007-2018. évekre 235.971.000 forintot

és járulékait (1. sz. kereseti kérelem); a víztározó beruházásával kapcsolatos költség címén 15.109.000 forintot és annak 2009. január 1-től járó kamatát, valamint az érintett földterületen a szénatermés és kapcsolódó földalapú támogatás kiesése miatt 2.487.400 forintot és annak 2015. január 1-től járó kamatát (2. sz. kereseti kérelem); a vízjogi engedély érvényességének első évére vonatkozó, vissza nem térítendő állami támogatás elmaradása miatt 40.000.000 forintot (3. sz. kereseti kérelem); az általa kialakított erdei iskola beruházási költsége címén 4.301.000 forintot (4. sz. kereseti kérelem); a tervezett panzióra számolt forgalomkiesés címén 2005-2014. évekre 9.253.000 forintot (5. sz. kereseti kérelem); a víztározó horgászatási célra való igénybevételeiből elmaradt bevétel címén 2006-2018. évekre 31.000.000 forintot (6. sz. kereseti kérelem).

[11] Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Egyebek mellett arra hivatkozott, hogy a vízjogi engedély érvényessége azért járt le 2014. január 31-én, mert a felperes nem tett eleget a hiánypótlási felhívásnak, így a 2014-2018 évekre vonatkozó igénye alaptalan. Állította, hogy a kármentesítés 2012-ben befejeződött, illetőleg a tározó megvalósítása esetén csak az engedélyben meghatározott árvízcsúcs-csökkentés céljára lett volna alkalmas, egyéb funkcióra (öntözésre, fürdésre, horgászásra) nem. Részletesen vitatta az egyes kárigények bizonyítottságát is.

Az első- és a másodfokú határozat

[12] Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 26.070.190 forintot, ebből 3.744.560 forint után 2009. január 1-től, 1.180.400 forint után 2010. január 1-től, 3.421.620 forint után 2011. január 1-től, 5.923.400 forint után 2012. január 1-től és 7.066.810 forint után 2013. január 1-től 2013. június 30-áig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamat 7%-kal növelt mértékű kamatát, míg 2013. július 1-től a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű, valamint 4.733.400 forint után 2014. január 1-től a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatát. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

[13] Határozatának indokolásában kifejtette, hogy a másodfokú bíróság rész-közbenső ítéletével megállapította az alperes kártérítési felelősségét a felperessel szemben a perbeli vezeték 2003. február 12-én észlelt meghibásodásával összefüggésben, így a kár és a károkozó magatartás közötti okozati összefüggés is fennáll, az a megismételt eljárásban nem volt vizsgálható. Ezért nem vezethetett eredményre a felperes kárenyhítési kötelezettsége elmulasztásával kapcsolatos alperesi hivatkozás sem. Vizsgálta ugyanakkor, hogy az alperes kártérítési felelőssége mikortól és meddig állt fenn, és az egyes kereseti kérelmek összecszerüléséből mekkora azon kár összege, ami az alperes magatartásával okozati összefüggésben merült fel. Ennek kapcsán elsődlegesen abban döntött, hogy a felperes földjeit érintő kárt az alperes mikor hárította el véglegesen, azaz mikortól nem volt akadálya a víztározó létesítésének, illetőleg a munkálatok folytatásának. Vizsgálta azt is, hogy a tározó megépítése mennyi időt vett volna igénybe, a kármentesítés mikor fejeződött be, illetőleg a felperes mikor került abba a helyzetbe, hogy a tározó építését folytassa, újrakezdje.

[14] Rámutatott, hogy F. G. igazságügyi szakértő véleménye nem felelt meg az igazságügyi szakértőkről szóló 2016. évi XXIX. tv. (a továbbiakban Sztv.) 47. § (4) bekezdésében foglaltaknak, és állításait a tárgyaláson történt meghallgatása során sem tudta megerősíteni. A víztározó megépítési ideje tekintetében ezért az a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 182. § (3) bekezdése alapján újonnan kirendelt D. M. igazságügyi szakértő kellően megindokolt megállapításait fogadta el ítélezése alapjául. Ennek alapján megállapította, hogy a felperes optimális esetben – a káresemény hiányában – legkésőbb 2006 tavaszára-nyarára, az esetleges kiegészítő funkcióra vonatkozó engedélyek megszerzése esetén 2006 őszére megépíthette volna a tározót. Ebből következően az abból fakadó kárigénye, hogy a tározó nem épült meg, csupán 2007-től alapos, mivel azt megelőzően káresemény hiányában sem tudta volna azt használni. Alaptalannak találta az alperes azon hivatkozását, hogy a tározó a megvalósítása esetén nem lenne alkalmas az árvízcsúcs csökkentésén kívül egyéb célra, mivel D. M. szakvéleményéből ilyen következtetés nem vonható le.

[15] Az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékok mérlegelésével akként foglalt állást, hogy a felperes nem igazolta, hogy a vízjogi engedélyezési eljárás során kiadott hiánypótlási felhívásnak eleget tett, azaz az E.On Zrt.-vel egyeztetést folytatott, illetőleg az engedélyezési tervet kiegészítette. Ebből következően a saját felróható magatartása miatt nem tudta a 2014. január 31-ig érvényes vízjogi létesítési engedélyt meghosszabbítani. Ezen időpontot követően tehát – érvényes vízjogi engedély hiányában – nem állapítható meg az őt ért kár és az alperes magatartása közötti okozati összefüggés. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság valamennyi kárelem tekintetében az alperesi kártérítési felelősség időtartamát 2007. január 1. és 2013. december 31. közötti időszakra állapította meg.

[16] Az 1. számú kereseti kérelem tekintetében Sz. T. mezőgazdasági és könyvszakértői igazságügyi szakértő véleménye alapján részben ítélte alaposnak az öntözéses növénytermesztés elmaradása miatti elmaradt haszonként érvényesített követelést az alma, a körte és a szilva ültetvény vonatkozásában. A szakvélemény alapján az alma tekintetében 5% tárolási költségcsökkentést és 7% bértárolási költség levonást, míg a körte esetén 5% tárolási költségcsökkentést alkalmazott, mivel a felperes nem rendelkezett a korszerű tárolásához szükséges tárolóval. Nem látta megállapíthatónak, hogy a szakértő az öntözőrendszerrel kapcsolatosan költséglevonást végzett volna, hiszen a 123. számú szakvéleményében kifejtette, hogy semmilyen adat nincs arra vonatkozóan, hogy a felperes mikortól és milyen öntözést szándékozott megvalósítani az ültetvényein. Miután a felperes kimunkálta 2020. évi árszinten a megvalósítási árat, a szakértő a felperes által kimutatott költség 70%-át (31.500.000 forint) fogadta el 2006. évre az öntözőrendszer kiépítésének költségeként. A szakértő kifejtette, hogy a beruházás megvalósulása esetén a számviteli törvény szerint évi 14,5%-os értékcsökkenés számolható el költségként, ezért az elsőfokú bíróság a termények évi összesített elmaradt hasznát évenként további 4.567.000 forinttal csökkentette. Mindezek alapján a 2007-2013. évekre vonatkozóan 23.575.790 forint elmaradt hasznát ítélte alaposnak az alma, a körte, és a szilva ültetvény tekintetében.

[17] Az elsőfokú bíróság a felperes további elmaradt haszon iránti igényét (a burgonya és csemegekukorica vonatkozásában) alaptalannak ítélte. Rámutatott, hogy a szakértő kifejtette, hogy a terület lejtési viszonyai gátat szabhatnak az öntözőrendszer kiépítésének, továbbá a jogszabályi rendelkezések alapján a burgonya- és a kukoricatermesztés 12%-osnál nagyobb lejtésű területen tilos, illetve korlátozott. A felperes által művelt területek jelentős része ezen kategóriába tartozik. A kiegészítő szakvélemény szerint azok a felperes által használt

területek, amelyeken gazdaságos lehetne az öntözés és jogszabály által sem tiltott, a kialakítandó tározótól a szélrózsa minden irányában, akár 1 km-t meghaladó távolságra helyezkednek el, és a kidolgozott öntözési mód csak a gyümölcsfák öntözésére alkalmas. Mindezek alapján a felperes nem bizonyította, hogy az általa kialakítandó öntözőrendszerrel a domborzati viszonyok tekintettel a terménymennyiséget növelni tudta volna, ezért a kukoricával és a burgonyával összefüggő igénye alaptalan.

[18] A 2. számú kereseti kérelem kapcsán rögzítette az elsőfokú bíróság, hogy a felperes a felmerült költségei körében a tényelődását megváltoztatva arra hivatkozott, hogy a tározó beruházási költsége Sz. T. szakvéleménye szerint 15.109.000 forint. Ítélezése alapjául D. M. szakvéleményét fogadta el, mivel Sz. T. szakértőként csak arra nyilatkozott, hogy a felperes milyen értéken tartja nyilván könyveiben a beruházás értékét éves szinten. Annak megítélése, hogy a tározóra fordított tényleges beruházási költségként a felperes mekkora összeget érvényesíthet kárként, műszaki szakértői bizonyításra tartozó kérdés. A felperes a szakvélemény szerint a földmunkára összesen 24.500 m³-t számolt el 330 forint/m³ áron. A saját munkáját összértékben 3.175.000 forintban határozta meg, amit a szakértő visszaosztott 330 forint/m³ árral, ami így összesen 35.818 m³ (11.318+24.500) földmunka elvégzését jelenti. Ez a tározó teljes, terv szerinti földmunkájának mennyisége, ténylegesen azonban a szakértő becslése alapján az előirányzott teljes mennyiség 10-15%-a valósult meg. A felperes könyveiben 3.175.000 forint munkát mutatott ki a saját rezsiórás kimutatásban, a kivitelező tekintetében pedig a számlán 2.211.000 forint szerepel a építésére, ezért ezen összegek 15 %-a, azaz 807.900 forint erejéig találta megalapozottnak a keresetet.

[19] Az elsőfokú bíróság megítélése szerint a felperes a földterület-támogatás kiesése címén és a szénatermesztés kiesése címén megjelölt 2.487.400 forint kárigényét nem bizonyította. Utóbbi körében annak jogalapja is kérdéses, hiszen a tározó meg nem épülése miatt érvényesít igényt, így a káronszerzés tilalmába ütközik, hogy ugyanarra a területre annak ki nem használtsága miatt egyéb kárigényt is érvényesít.

[20] Az elsőfokú bíróság úgy foglalt állást, hogy a 40 millió forint vissza nem térítendő támogatással kapcsolatos 3. számú kereseti kérelem alaposságát sem bizonyította a felperes. A N. Z. tanú által elmondottakkal szemben nem állt rendelkezésre a támogatási szerződés, mivel a tanú által hivatkozott irat egy hitelmegállapodás. Másrészt az esetleges támogatás csupán a tározó megépítése esetén illette volna meg a felperest, de azt nem építette meg, ezért fogalmilag kizárt annak kárként való érvényesítése. Ilyen igény akkor lehet alapos, ha a tározó megépítésének teljes, saját erőből való finanszírozása miatt érvényesítené a követelését.

[21] A 4. és 5. számú kereseti kérelem kapcsán kifejtette, hogy F. T.né igazságügyi szakértő a felperes előadását ismételte meg a fürdési lehetőség, mint bevételnövelő forrás tekintetében, nem a saját szakértői véleményét közölte. Megállapításait nem támasztotta alá, szakvéleménye nem tartalmaz számítást a 2009-2012. évekre elérhető elmaradt haszon tekintetében. Az elsőfokú bíróság megítélése szerint az erdei iskola versenyképességét a tározó megépítésének elmaradása önmagában nem csökkentette, illetve nem emiatt került sor 2008-ban a bezárására. A két összehasonlításként megjelölt és a perbeli erdei iskola összevetéséből megállapította, hogy nem a fürdési lehetőség hiánya okozta az utóbbi bezárását, hanem a versenyképtelenség. A versenytársak által működtetett erdei iskoláknál sem volt fürdési és horgászati lehetőség, mégis vonzóbb programokat biztosítottak. A

szakértő által kimutatott realizálható árbevétel csak feltételezés, nem számol a környéken található egyéb szabadidős tevékenységek lehetőségével. Mindezekre tekintettel a perbeli erdei iskola versenyképessége nem áll összefüggésben a fürdési lehetőséggel, másrészt a szakvélemény hozamszámítása nem követhető nyomon, módszere nem alátámasztott.

[22] A panzióra számolt forgalomkiesés kapcsán elfogadta, hogy az a rendelkezésre álló engedély ellenére az alperesi károkozás miatt nem épült meg, ezért a panzió megépülése esetére elmaradt haszonként érvényesített kár az alperesi magatartással okozati összefüggésben áll. A szakértő az elmaradt hasznot 2005-2008. évekre 3.373.580 forintban állapította meg, ez azonban csak a 2007. és 2008. évekre elfogadható, mivel azt megelőzően a tározó nem épült volna még meg, így a panzió üzemeltetésével elérhető elmaradt haszon címén 1.686.500 forint erejéig találta alaposnak a kereset.

[23] Az erdei iskola beruházási költségével kapcsolatban kifejtette az elsőfokú bíróság, hogy a felperes a nem működő épület értékcsökkenése és korszerűtlenné válása, állagromlása, illetőleg újbóli felújítása miatt érvényesítette ezt az igényét, a szakértő által megjelölt 103.000 forint/m² áron. A szakvélemény azonban nem tartalmaz szakértői megállapításokat. Másrészt műszaki szakértői bizonyításra lett volna szükség, amit a felperes a tájékoztatás ellenére sem indítványozott. Ezen kárigény nem is hozható okozati összefüggésbe a károkozó magatartással, mivel az erdei iskola bezárására a felperes saját elhatározásából került sor. Nem bizonyított az sem, hogy az esetleges fürdési lehetőség az erdei iskola iránti kereslet növekedését előidézte volna, továbbá a bezárásból eredő veszteség a tulajdonost terheli.

[24] A 6. számú kereseti kérelem szerinti, a horgászatból, horgásztatásból elért hozam kapcsán az elsőfokú bíróság kifejtette, hogy az a szakértői vélemény alapján legkorábban 2009-ben hozhatott volna értékelhető jövedelmet. A szakértő a horgászati célra eladott napijegyekből és éves bérletekből eredő haszon kieséséről nyilvánított véleményt. Az elsőfokú bíróság tájékoztatta a felperest, hogy a szakvélemény nem kellően részletezett és a 2015-2018 évekre, illetőleg a halgazdálkodás tekintetében nem tartalmaz megállapítást, ennek ellenére a felperes a szakértői bizonyítás kiegészítését nem indítványozta. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a felperes nem bizonyította a haltelepítés általa megjelölt költségét és azt követően a szolgáltatásból elérhető éves jövedelmet sem, mivel a kár mértéke tekintetében a szakvélemény értékelhető adatot nem tartalmaz.

[25] Az elsőfokú bíróság 2013. július 1-től járó késedelmi kamat mértékét a régi Ptk. 301. § (1) bekezdése szerinti mértékben állapította meg, mivel a peres felek között nem állt fenn szerződés, így a gazdálkodó szervezetek vonatkozásában a szerződéses viszonyokra irányadó régi Ptk. 301/A. §-a szerinti kamatmérték nem alkalmazható.

[26] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, a fellebbezett rendelkezését részben megváltoztatta és az alperes marasztalását 36.247.290 forintra felemelte azzal, hogy – az elsőfokú ítéletben meghatározott részösszegek utáni kamatfizetési kötelezettséget meghaladóan – ezen összegből 10.177.100 forint után köteles megfizetni 2009. január 1-jétől 2013. június 30. napjáig minden naptári félév teljes idejére a késedelemmel érintett naptári félév utolsó napján érvényes, míg 2013. július 1. napjától a kifizetés napjáig a késedelemmel

érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatot. A felperest terhelő perköltséget 5.187.729 forintra leszállította, egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

[27] Határozatának indokolása az elsőfokú bíróság érdemi döntésével és annak indokolásával túlnyomó részben egyetértett. Rögzítette, hogy az elsőfokú bíróság helyesen indult ki abból, hogy a jogerős rész-közbenső ítélet az alperes kártérítési felelősségét a felperessel szemben a "szénhidrogén szállító vezetékek 2003. február 12. napján észlelt meghibásodásából összefüggésben" állapította meg. E határozat jogi indokolása szerint pedig az alperes azért tartozik kártérítési felelősséggel, mert az általa végzett kármentesítés és annak elhúzódása akadályát jelentette a víztározó-építési munkák befejezésének és a felperes „nemcsak az egyes, ismét elvégzendő kivitelezési munkák vonatkozásában, de üzletszerű gazdasági tevékenységének korlátozott lehetőségei miatt is” károsodott. Az alperes „a szennyeződésmentesítés elhúzódó végrehajtásával megakadályozta a tározó megvalósítását, az azzal reálisan elérhető előnyök (öntözés, turisztikai, horgásztatási cél) kihasználását”. A felperes nem vitatta, hogy mindezek alapján a folytatódó perben vizsgálni kellett azt az időtartamot, amely tekintetében az alperes kártérítési felelőssége fennáll.

[28] Az elsőfokú bíróság elsődlegesen azt állapította meg, hogy az alperes kártérítési felelőssége a 2007. január 1. és 2013. december 31. közötti időszakot érinti. A felperes a kezdő időpontot a fellebbezésében nem kifogásolta, kizárólag a záró időponttal kapcsolatosan fejtette ki az álláspontját. Azzal érvelt, hogy a földhivatal határozata alapján az alperes által olajipari kármentesítés és monitoringozási céljára igénybe vett ... és ... helyrajzi számú területét illetően az eredeti művelési ágra történő visszahelyezés 2018. május 15-től hatályos. Abban az évben már elkésett a földhasználat bejelentése, ezáltal a földalap támogatása már nem volt lehetséges és a művelésre való előkészítés is elkésett. Az elsőfokú ítélet azonban a kárfelelősség időtartama tekintetében azon alapul, hogy a felperes a vízjogi létesítési engedély meghosszabbítására irányuló eljárásban a hiánypótlási kötelezettségét nem teljesítette. Az ítélet ezen megállapításait – miszerint nem igazolta az E.On Zrt.-vel történt egyeztetést lefolytatását, illetőleg az engedélyezési tervet kiegészítését a hiánypótló felhívásban foglaltak szerint – a fellebbezés nem cáfolja, de még csak nem is érinti.

[29] A felperes az eredeti művelési ágra történő visszahelyezés időpontjára utalt, de nem jelölte meg, hogy ez a hivatkozása melyik kárigényével van kapcsolatban és hogyan illeszkedik az okozatossági láncolatba. Rámutatott az ítéletábra arra, hogy a földalapú támogatás elvesztése miatti igény tekintetében más volt a kereset elutasításának az oka (bizonyítatlanság, illetve a hiányos tényállítások), amire a felperes a fellebbezésében érdemben nem nyilatkozott. A mezőgazdasági kár tekintetében az elsőfokú bíróság részletesen levezette, hogy a kereset részleges elutasításának mi az indoka, a felperes fellebbezése ezen indokokat sem érintette.

[30] Az 1. számú kereseti kérelemmel kapcsolatos döntést sérelmezve a felperes fellebbezésében azt állította, hogy „hiányos adatokat talált” az általa használt területek, illetve a használatbavétel időpontjait illetően. Ennek azonban a másodfokú bíróság álláspontja szerint azért nincs jelentősége, mert az elsőfokú bíróság a kereset alapjaként megjelölt szakértői táblázatból kiindulva vizsgálta ezen igény megalapozottságát, vagyis a keresetnek megfelelően tényként fogadta el, hogy a felperes az általa jogszerűen használt területeken a megjelölt mennyiségű terményt megtermelhette. A mezőgazdasági kárhoz kapcsolódó kereset

részbeni elutasítása tehát nem azon alapult, hogy a megjelölt földterületek használatát a felperes nem bizonyította. Az ítélet tábla a fellebbezéssel szemben egyetértett az elsőfokú ítélet azon megállapításával, hogy a szakértő az öntözőrendszer kiépítésének költségét egyszer vette figyelembe. Ezt támasztja alá a szakértőnek az alapszakvéleményének elkészítését követő meghallgatása is. Helyesen utalt az elsőfokú bíróság arra is, hogy az arra vonatkozó kalkulációt a felperes csak az eljárás későbbi szakaszában készítette el, az alapszakvélemény elkészítésekor az még nem állt a szakértő rendelkezésére. Ezt követően a szakértő az ismételt meghallgatásán nyilatkozott az évi 14,5%-os értékcsökkenés elszámolhatóságáról, amit a felperes korábban nem is kifogásolt.

[31] Eredménytelenül hivatkozott arra is a fellebbezés, hogy a földterületek megfelelnek a rentábilis gazdálkodás követelményeinek és a felperes a gazdálkodása során követi a szabályokat, illetőleg az elsőfokú bíróság feltételezésre alapította az álláspontját, amely szerint a terület alkalmatlan burgonya-, illetve kukoricatermesztésre. Az elsőfokú bíróság ugyanis nem azt állapította meg, hogy alkalmatlan a terület kukorica és burgonya termesztésére, hanem ezen igény tekintetében a döntése azon alapult, hogy a felperes által kialakítani kívánt öntözőrendszerrel a domborzati viszonyokra is tekintettel a terménymennyiség növelése nem bizonyított. Az elsőfokú bíróság megközelítése azért helyes, mert e kárigény tekintetében a felperes azt állította, hogy az alperes jogellenes magatartása és a kár (az elmaradt haszon) között azért van okozati összefüggés, mert a tározó megépítése esetén öntözéses művelést folytathatott volna és ez a megjelölt terménynövekedést idézte volna elő. A döntés tekintetében tehát nem annak van jelentősége, hogy az adott terület mennyiben alkalmas burgonya és kukorica termesztésére és a felperes követi-e a jogszabályi előírásokat, hanem annak, hogy az adott öntözőrendszerrel elérhető-e a megjelölt terménymennyiség növelése. Ez utóbbi megállapítással kapcsolatban azonban a fellebbezés nem tartalmazott érvelést, az ítélet tábla osztotta az elsőfokú bíróságnak a bizonyítottság hiányán alapuló álláspontját.

[32] A felperes nem tudta bizonyítani, hogy öntözőrendszer kiépítésével a megjelölt termésnövekedést elérte volna. Különös tekintettel arra, hogy nem állt rendelkezésre talajvédelmi szakvélemény, ami Sz. T. szakértő szerint szükséges annak megállapításához, hogy lehet-e egyáltalán öntözőrendszert megvalósítani az adott területen az adott kultúrájú növénytermesztés esetén, ezzel egyhangzóan nyilatkozott D. M. szakértő is. Ennek ismeretében, kizárólag műszaki, gazdasági terv megléte esetén lehet arra a kérdésre választ adni, hogy mekkora a létesítés időszükséglete és költsége. Osztotta tehát az ítélet tábla az elsőfokú bíróság álláspontját abban, hogy a felperes nem bizonyította, hogy a kára keletkezett az öntözőrendszer kiépítésének elmaradása miatt a megjelölt kultúrák (kukorica és burgonya) vonatkozásában. Nem bizonyította azt sem, hogy az öntözőrendszer kiépítése elvileg lehetséges, és azt sem, hogy a kiépítés gazdaságos, vagyis haszonnal járt volna.

[33] A 2. számú kereseti kérelemmel kapcsolatban a másodfokú bíróság álláspontja szerint az elsőfokú bíróság azt helyesen rögzítette, hogy a felperes a követelés összezszerűségét Sz. T. szakvéleményéből vezette le, mert a szakértő kimutatta, hogy 2004-ben 3.175.000 forint, 2005. és 2008. között évi 5.386.000 forint, ezt követően folyamatosan 6.548.000 forint értéken tartotta nyilván a könyveiben a tározó építési költségét. A kereset összezszerűsége ezen három tétel összeadásán alapult. Az ítélet tábla ugyanakkor nem osztotta az elsőfokú bíróság azon megállapítását, hogy a felperes e követelésének tényalapját megváltoztatta. A 199. számú beadványában ugyanis e követelést az építési beruházás tételei megjelöléssel tüntette fel, és az utolsó tárgyaláson is egyértelművé tette, hogy a szakvéleményben szereplő

fenti összegeket adta össze, mert ezen értéken mutatták ki a tó építési költségét. A fentiekből az elsőfokú bíróság álláspontjával ellentétben az következik, hogy a felperes változatlanul a víztározó beruházási költségeinek megtérítését kérte, állítása az volt, hogy ezen értékek "elvesztek", a munkákat újból el kell végezni. Ebből következően a követelésének ez a része, mint tényleges kár vizsgálható, és lényegében az elsőfokú bíróság is ennek megfelelően járt el, amikor jogi indoklásában a ténylegesen elvégzett munkák értékét vizsgálta.

[34] Egyetértett az ítéletábra az elsőfokú bírósággal annyiban, hogy e követelés tekintetében nem annak van jelentősége, hogy mekkora volt a tározóra fordított tényleges beruházási költség, amely – amennyiben a munkákat újból el kell végezni – tényleges kárként érvényesíthető. Helyesen állapította meg tehát az elsőfokú bíróság, hogy a kereset összszerszerűségét D. M. szakvéleménye a hivatkozott részében nem támasztja alá, nem osztotta ugyanakkor az ítéletábra a szakvélemény alapján levont további következtetéseket.

[35] A felperesnek ugyanis ebben a körben a tényállítása az volt, hogy saját maga földmunkát nem végzett, részletesen felsorolta a növényzet irtása során megvalósult munkáit, amit az alperes nem vitatott. A kereset e része elbírálása szempontjából ezért a másodfokú bíróság annak tulajdonított jelentőséget, hogy az adott költség ténylegesen felmerült és az adott munka az eltelt időre tekintettel ismételt elvégzendő, amit D. M. a szakvéleményében egyértelműen megállapított. Hasonlóképpen nem vitásan el kell végezni újból az irtási munkákat, amit a szakvélemény megállapításai szintén alátámasztanak. A szakvélemény megállapítása szerint a tározó kivitelezési munkái közül az építmény munkáira vonatkozó vállalkozási szerződés alapján a kivitelező négy számlát bocsátott ki, amelyek szerint a nettó vállalkozói díj együttesen 7.821.000 forint, amiből a felperes a fellebbezése alapján 7.810.000 forintra tartott igényt. A saját rezsiz munkák összegét a szakértő 3.175.000 forintban állapította meg. A kivitelező munkáinak ellenértékét a felperes nem vitásan megfizette, illetve a saját munkarészt nem vitásan elvégezte. A szakvélemény alátámasztja, hogy a munkákat ismét el kell végezni, ezért a felperes tényleges kára az elsőfokú bíróság által ezen kereset tekintetében elfogadott 807.900 forinttal szemben 10.985.000 forint erejéig megállapítható.

[36] A tervezés 900.000 forintos költségét illetően a fellebbezés azzal érvelt, hogy a terv már nem használható fel, mivel a tervezés szabályrendszere megváltozott. Ezzel kapcsolatban azonban nem áll rendelkezésre semmilyen további tényelőadás, így nem állapítható meg az sem, hogy mennyiben és milyen okból nem használhatók fel a korábbi tervek, a „szabályrendszer” esetleges megváltozása okán valóban szükséges-e új terv készítése. Minderre tekintettel a tervezéssel kapcsolatos felperesi igény nem alapos. A szakértő feltüntette még a becsatolt költség számlákat is. Ezek között 2009. november-decemberi dátummal szerepeltek a tulajdoni lap, talajvédelmi terv, földmérő, víztározó engedély meghosszabbítás, ügyintézés, illetve engedély módosítás megjelöléssel feltüntetett összegek, összesen 453.000 forint értékben, továbbá 2012. december 31-i dátummal saját munkák végzésére vonatkozó belső elszámolás 654.254 forint összegben és 2014. február 20-i dátummal engedély módosítása megjelöléssel 100.000 forint. A felperes ugyanakkor nem igazolta, még tényelőadást sem tett arra, hogy ezen költségek mennyiben voltak okozati összefüggésben az alperes jogellenes magatartásával és a 3.175.000 forintot meghaladó, szakvéleménnyel nem alátámasztott saját munkák mire vonatkoztak, erre tekintettel az ítéletábra sem látta megállapíthatónak ezek vonatkozásában az alperes kártérítési felelősségét.

[37] A szénatermés kiesése, a földalapú támogatás és a tározó építésével kapcsolatos vissza nem térítendő támogatás elmaradásával kapcsolatos elutasító döntés indokait illetően az ítélet tábla megállapította, hogy a fellebbezés értékelhető előadást nem tartalmazott, ezért az ítélet tábla csak utalt arra, hogy e körben az elsőfokú bíróság indokait lényegében osztotta.

[38] A 4., 5. és 6. számú kereseti kérelemben megjelölt igény elutasításának indokait a fellebbezés szintén nem érintette, kizárólag a szakvéleményekre utalt. A szakvéleményeket azonban az elsőfokú bíróság részletesen, okszerűen és logikusan mérlegelte, elutasító döntésének indokait kifejtette, amelyekkel az ítélet tábla egyetértett. A felperes nem adta elő, hogy az indokolást mennyiben és milyen okból kifogásolja, ezért a fellebbezés ebben a körben sem vezethetett eredményre.

[39] Az ítélet tábla a késedelmi kamat mértéke tekintetében alaptalannak találta a felperes fellebbezését. A régi Ptk. 301/A. § (2) bekezdése szerinti kamat mértéke akkor lenne alkalmazandó a felek jogviszonyában, ha a perben érvényesített kárigény nem szerződésen kívüli károkozásból, hanem szerződésszegésből eredne, azaz a felek között létrejött kárkötelelem szerződésen alapulna, amely az adott esetben fel sem merül. Ha nincs szerződés a gazdálkodó szervezetek között, vagyis deliktulális kártérítési felelősség esetén a régi Ptk. 301. §-a határozza meg a kamat mértékét.

Felülvizsgálati kérelem, ellenkérelem

[40] A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet elsőfokú ítéletet helybenhagyó – a keresetet részben elutasító – rendelkezésének a hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú ítélet megváltoztatásával az alperest további 299.431.710 forint kártérítési összeg, valamint „ennek törvényes mértékű (jegybanki alapkamat + 7%) késedelmi kamata” megfizetésére, továbbá a jogerősen megítélt marasztalási összeg késedelmi kamata 7 %-kal növelt mértékének a megfizetésére” kérte kötelezni. Állította, hogy a jogerős ítélet sérti a régi Ptk. 4. §-át, 301/A. §-át, 339. §-át, 340. §-át, 355. §-át, 360. §-át, valamint az egységes területalapú támogatások és egyes vidékfejlesztési támogatások igényléséhez teljesítendő „Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot” fenntartásához szükséges feltételrendszer, valamint az állatok állategységre való átváltási arányának meghatározásáról szóló 50/2008. (IV. 24.) FVM rendeletet (a továbbiakban: FVM rendelet).

[41] Arra hivatkozott, hogy a jogerős ítélet a tényállást részben tévesen állapította meg. Ennek körében az elsőfokú bíróság 2014 évig állapította meg a terménykieséssel kapcsolatos kárigényét, holott az elsőfokú ítélet indokolásában maga is rámutatott arra, hogy a Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség 2012. 09. 30. napjától 4 éven keresztül az alperesnek monitoring tevékenységet írt elő, a tározó helyeit szolgáló ... és ... hrsz. alatti területeken. Felhívta a hatóság alperest, hogy a monitoring befejezésével záró dokumentumot kell benyújtania. A Lenti Járási Kormányhivatal 2018. április 20-án kelt 10117/2018. sz. határozata állapítja meg azt, hogy az olajipari kármentesítés és monitoringozás céljára igénybe vett 1 hektár 9098 nm, időlegesen más célra igénybe vett termőföld eredeti állapotra történő helyreállítását elfogadta, hivatkozva a 2018. április 11-i helyszíni szemlére. Ez az elsőfokú ítéletben is szereplő „tényállás ellentétben van a marasztalási időszakkal”. A felperes így ugyanis csupán 2018. április 11-ét követően került

egyáltalán abba a helyzetbe, hogy a víztározó beruházására vonatkozó építési engedélyezési eljárást folytassa, és az alperestől a szakhatóság által kért környezetvédelmi célokat is szolgáló nyilatkozat beszerzését követően a munkálatok megkezdésére az engedélyt megkapja.

[42] Álláspontja szerint a becsatolt dokumentumok alapján megállapítható, hogy a felperes több ízben felszólította az alperest és kérte az együttműködésre, aki azonban ezen kötelezettségének nem tett eleget. Kérte az alperestől a használaton kívüli szétrohadt vezetékcsonk további kivételét is a tározó mederrészből, valamint a szolgalmi jog megszüntetését. A jogerős ítélet iratellenesen róta a felperes terhére az EON Zrt.-vel való egyeztetés, az engedélyezési terv kiegészítés és a fellebbezés hiányát. A felperes becsatolta a 2014. április 15-i EON Zrt.-vel felvett jegyzőkönyvet, miszerint az általa üzemeltetett vezeték nem érintett a víztározó építésénél. Az alperes azonban a már korábban (a tározó tervezését megelőzően) megadott, a vízjogi engedély megszerzéséhez kapcsolódó hozzájáruló nyilatkozatát nem volt hajlandó megújítani.

[43] Álláspontja szerint a jogerős ítélet „iratellenes tényállást” állapított meg, mert „megkérdőjelezi a vízjogi engedély valóságát abban, hogy az árvízcsúcs csökkentő funkciót hordoz, hogy az illetékes vízügyi szakhatósági közigazgatási döntéshozók megalapozott döntést hoztak, ha a felperes érdekegyeztetés során arra az elhatározásra jut, hogy megépítse s vízviisszatartó tározót, saját pénzeszközeit abban a jogszabályi környezetben kiegészíthette állami pénzforrásból, megoldja a döntően kertészeti kultúrákra épülő növénytermesztése vízpótlását, parciális, de mindenképpen jövedelmező célzattal tevékenységek (horgásztatás, turisztika) révén többletjövedelmet realizál.”

[44] Kiemelte, hogy a megismételt elsőfokú eljárásban meghallgatott Sz. T. szakértő „egyértelműen alátámasztotta a kártérítési igénye jogalapját, amikor megállapította, hogy a kereseti kérelemnek megfelelő mértékben az alperes által okozott károkozás miatt a felperesnek jelentős elmaradt haszna keletkezett.” A jogerős ítélet alapján újabb költségek kerültek levonásra a költséggel csökkentett kárigényből a Sz. T. szakértő által megállapítottakkal ellentétben. A felperes mindig betartotta az FVM rendelet előírásait. A jogerős ítélet nem tartalmaz megfelelő indokolást arra, hogy a Sz. T. szakértő által számított elmaradt haszon miért nem került elfogadásra, és azt miért csupán a megítélt összegben tartotta elfogadhatónak.

[45] Az 1. számú kereseti kérelmével kapcsolatban előadta, hogy a jogerős ítéletben foglalt 23.575.790 forint marasztalási összeggel szemben a szakértői véleményben foglaltak alapján megállapított kára 235.971.000 forint, ezért az alperes további 212.395.210 forintban történő marasztalása indokolt. Véleménye szerint ezt az összegű károsodását támasztja alá Dr. Lánszki Imre szakvéleménye elvi megközelítésben, továbbá Sz. T. szakvéleménye is.

[46] A 2. számú kereseti kérelmével összefüggésben arra hivatkozott, hogy a jogerős ítéletben foglalt 10.985.000 forint marasztalási összeggel szemben Sz. T. szakértői véleményben foglaltak alapján megállapított kára 15.168.000 forint, ezért a jogerős ítélet tévesen utasította el ebben e körben a további 4.183.000 forint összegű kárát.

[47] Hivatkozott arra is, hogy a tározóépítés kapcsán 40.000.000 forint összegű vissza nem térítendő állami támogatás elmaradását a tanú „teljes tartalmában bizonyította”, és „implicit módon valamennyi hatósági okmány az állami feladat átvállalásaként bizonyított”.

[48] A 4. és 5. számú kereseti kérelmében összesen érvényesített 13.540.000 forint összegű igényéből a megítélt 1.686.500 forint összeget meghaladó 11.853.500 forint összegű igényét is alaptalanul utasította el a jogerős ítélet. Ebben a körben ugyanis a „hozzá nem értő alperesi védekezés” alaptalanul „tagadja egy tározó általi adottságot, mint az idegenforgalmat vonzó lehetőséget.” Előadta, hogy nem kellett volna 400 m² alapterületű épület, illetve annak a gyermektáboroztatásra célirányos megépítése, ha a felperes nem a komplex vízhasznosításban gondolkodott volna.

[49] Érvelése szerint jogszabálysértő módon utasította el a jogerős ítélet a víztározó horgásztatási célra való igénybevételeből elmaradt bevétel címén érvényesített 31.000.000 forint összegű kárigényét is. Ennek indokaként arra hivatkozott, hogy a tervezett tározó tökéletes halnevelő, és a felperes kalkulációja nélkülöz mindennemű túlzó kárigényt, a több oldalról levezetett felperesi tökekövetelés ezirányú hozamelvárása reális.

[50] Végül hivatkozott arra, hogy a jogerős ítélet tévesen határozta meg a késedelmi kamat mértékét is a régi Ptk. 301/A. §-a alapján. A régi Ptk. 360. § (2) bekezdése szerint ugyanis a kárért felelős személy helyzetére a szerződés teljesítésében késedelmes kötelezettre irányadó szabályokat kell megfelelően alkalmazni. A fenti szabályozásból pedig egyértelműen megállapítható, hogy a szerződéses késedelmi kamatra vonatkozó rendelkezést kell alkalmazni a károkozással kapcsolatban is.

[51] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

A Kúria döntése és annak jogi indokai

[52] A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel támadott részét a régi Pp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, és azt a megjelölt okokból nem találta jogszabálysértőnek.

[53] A Kúria hangsúlyozza, hogy a felülvizsgálati eljárás rendkívüli perorvoslat, amelynek tárgya a jogerős ítélet [rég. Pp. 270. § (2) bekezdés], ebből következően a felülvizsgálati kérelemnek a jogerős ítéletben kifejtettekkel szemben kell érvelést tartalmaznia, mégpedig a régi Pp. 272. § (2) bekezdésében meghatározott tartalommal.

[54] Előrebocsátja a Kúria a felülvizsgálati eljárás lényegével és korlátaival kapcsolatban, hogy felülbírálati jogkörét az adott ügyben nem irányadó, három kivételtől eltekintve, a felülvizsgálati kérelem korlátján belül, a hatvannapos határidőben érkezett perorvoslati kérelemben – a következőkben kifejtettek szerint érdemi vizsgálatra alkalmas tartalommal – megjelölt jogszabálysértések vizsgálatával gyakorolhatja. A régi Pp. 272. § (1) és (2) bekezdései értelmében – miként azokat az 1/2016. (II. 15.) PK vélemény értelmezte – a

jogerős ítélet több rendelkezését támadó, avagy több egymástól elkülönülő jogszabálysértésre hivatkozó felülvizsgálati kérelemnek valamennyi hivatkozás tekintetében rendelkeznie kell a törvényben meghatározott, egymással szoros logikai és perjogi kapcsolatban álló kötelező tartalmi kellékekkel. Ezek a támadott határozat, a jogszabálysértés és azzal összhangban a megsértett jogszabályhely megjelölése, a jogorvoslati kérelem indokainak ismertetése és a Kúria döntésére irányuló határozott kérelem. Több jogszabálysértésre alapított felülvizsgálati kérelemnek valamennyi jogszabálysértés tekintetében teljesítenie kell az előzőekben bemutatott tartalmi elvárást, ellenkező esetben a tartalmilag fogyatékos felülvizsgálati kérelmet – vonatkozó részében – a Kúria nem vizsgálhatja érdemben. A régi Pp. 272. §-át 2012. szeptember 1-jei hatállyal módosító, az igazságügyi és közigazgatási tárgyú törvények módosításáról szóló 2012. évi CXVII. törvény 9. §-a és 17. §-a eredményeként a 2012. október 31-e után jogerőre emelkedett határozatok ellen benyújtott felülvizsgálati kérelmek kötelező tartalmi eleme – egyebek mellett – a megsértett jogszabályhely megjelölése, amelyet – az 1/2016. (II. 15.) PK vélemény 3. pontjához fűzött indokolásból kitűnően – konkrétan, a jogforrás, a paragrafusszám, az esetleges bekezdések és pontok számának megadásával kell meghatározni, követelmény továbbá az is, hogy az így megjelölt jogszabályhely megfeleljen a jogszabálysértés szöveges körülírásának.

[55] Megjegyzi a Kúria, hogy a régi Pp. 272. § (3) bekezdése értelmében egyedül akkor térhet el a felülvizsgálati kérelemben tévesen megjelölt konkrét jogszabályhelyektől az állított jogszabálysértések vizsgálata során, ha e körben nyilvánvaló, azonosítható elírás történt. Jelen ügyben e szabály alkalmazására nem volt mód.

[56] A felperes felülvizsgálati kérelmében támadta a jogerős ítéletet arra hivatkozással is, hogy annak „indokolása nem megfelelő”, de ezzel kapcsolatban a felülvizsgálati kérelme megsértett jogszabályhelyet egyáltalán nem tartalmazott, így a régi Pp. 221. §-át sem jelölte meg, így e hivatkozás – az előzőekben kifejtettek miatt – nem volt érdemben vizsgálható. A Kúria erre tekintettel csak megjegyzi, hogy az Alkotmánybíróság a 3354/2020. (X. 14.) AB határozat [25] pontjában és a 3169/2019. (VII. 10.) AB határozat [32] pontjában kifejtette, a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolásának kötelezettsége, különösen nem a szubjektív elvárásaikat is kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása.

[57] A felperes felülvizsgálati kérelmében hangsúlyosan arra hivatkozott, hogy a jogerős ítélet tévesen állapította meg a tényállást a kárfelelősség időtartama tekintetében, az egyes felülvizsgálati kérelemmel érintett kártételek és azok összege tekintetében pedig a bizonyítékok téves mérlegelésére hivatkozott, kiemelve az álláspontja szerint az egyes követeléseit alátámasztó tanúvallomások, okirati bizonyítékokat, illetve a beszerzett szakvélemények megállapításait. A felperes felülvizsgálati kérelme e körben kifejezetten a bizonyítékok mérlegelését sérelmezte, azonban anélkül, hogy az általa szövegesen így előadott eljárási szabálysértésekkel összhangban a megsértett konkrét jogszabályhelyet – a régi Pp. 206. § (1) bekezdését, avagy a bizonyítási eljárás bármely más szabályát – megjelölte volna.

[58] A jogerős ítélet ezekben a felülvizsgálati kérelemben is támadott kérdésekben nem a felülvizsgálati kérelemben kizárólagosan megjelölt anyagi jogszabályok jogszabálysértő értelmezésével, hanem alapvetően – az ítélet indokolásából kitűnően az elsőfokú ítélettel egyezően – a rendelkezése álló bizonyítékok mérlegelésével foglalt állást. A rendelkezésre

álló okirati bizonyítékok, tanúvallomások és beszerzett szakvélemények kimerítő mérlegelésével állapította meg, hogy az alperes kártérítési felelőssége a 2007. január 1. és 2013. december 31. közötti időszakra terjed ki, és jutott arra a következtetésre, hogy a felperes a jogerős ítéletben foglalt marasztalást meghaladóan a kára bekövetkeztét nem tudta bizonyítani.

[59] A felperes felülvizsgálati kérelmében ugyan vitatta e megállapítások helytállóságát, de a fentiekből következően nem a felülvizsgálati kérelmében megjelölt anyagi jogszabálysértések alapján, hanem a bizonyítékok mérlegelésén keresztül, a régi Pp. 206. § (1) bekezdésére hivatkozással támadhatta volna az általa jogszabálysértőnek tartott ítéleti következtetéseket. A felperes ugyanakkor erre vonatkozó konkrét és adekvát jogszabályi rendelkezést, így a régi Pp. 206. § (1) bekezdésének megsértését nem jelölte meg. Ennek feltüntetése nélkül pedig – a kifejtetteknek megfelelően – a felülvizsgálati kérelem tartalmi hiányossága, a felülvizsgálati eljárás fentiekben ismertetett korlátai miatt e körben érdemben nem volt vizsgálható, felülbírálható az eljáró bíróságok mérlegelő tevékenysége, és az abból levont jogkövetkeztetése a fenti kérdésekben.

[60] Ezt meghaladóan a felülvizsgálati kérelem több hivatkozását tekintve sem adekvát a jogerős ítélet indokolásában foglaltakkal, az nem a jogerős ítéletben kifejtettekkel szemben tartalmaz érvelést. Ennek megfelelően a jogerős ítélet nem kérdőjelezte meg „a vízjogi engedély valóságát abban, hogy az árvízcsúcs csökkentő funkciót hordoz”, és abban sem foglalt állást, hogy a felperes „betartotta-e az FVM rendelet előírásait”. Ebben a körben ugyanis a másodfokú bíróság már a fellebbezés kapcsán is azt hangsúlyozta, hogy döntése során nem annak tulajdonított jelentőséget, hogy az adott terület mennyiben alkalmas burgonya és kukorica termesztésére, és a felperes követi-e a jogszabályi előírásokat, hanem annak, hogy az adott öntözőrendszerrel elérhető-e a megjelölt terménymennyiség növelése. Ez utóbbi kérdésben osztotta az elsőfokú bíróságnak a bizonyítottság hiányán alapuló álláspontját.

[61] A felperes tévesen állította a régi Ptk. 339. § és 340. §-ának a sérelmét is. A konkrét esetben ugyanis a felperes keresetét a régi Ptk. 345. §-ára, azaz a veszélyes üzem működéséből eredő kár megtérítésére, és nem a kártérítés általános szabályaira alapozta, és keresetét az eljáró bíróság ennek megfelelően bírálta el. Következésképp a régi Ptk. 339. § és 340. §-ait az eljáró bíróságok nem is alkalmazták, így azok megsértésére fogalmilag sem kerülhetett sor.

[62] Nem sérti a jogerős ítélet a régi Ptk. 355. §-át sem, amely lényegében a teljes kártérítés elvét fogalmazza meg. Nem tett ugyanis a jogerős ítélet olyan megállapítást, hogy a felperest nem illethet meg teljes kártérítés, hanem a keresetet azért utasította el részben, mert azt csak részben találta bizonyítottnak. Utóbbiból viszont egyáltalán nem következik a régi Ptk. 355. §-ának a sérelme.

[63] A felülvizsgálati kérelemben még kifogásolt késedelmi kamat mértékét illetően – szemben a fentiekkel – a felperes már adekvát módon jelölte ugyan meg az álláspontja szerint megsértett jogszabályhelyeket, egyúttal valóban a jogerős ítéletben kifejtettekkel szemben adott elő érvelést. Ezt a hivatkozást ugyanakkor a Kúria érdemben alaptalannak találta. Ezzel kapcsolatban a Kúria maradéktalanul egyetért a jogerős ítéletnek az ebben a körben

részletesen kifejtett indokaival, amelyekre azok megisméltése nélkül – a régi Pp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó régi Pp. 254. § (3) bekezdése alapján – visszautal. Kiemeli, hogy a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott régi Ptk. 360. § (2) bekezdéséből kizárólag az következik, hogy kártérítés esetén a késedelembe eséstől kezdődően a károsultat késedelmi kamat illeti meg, ennyiben alkalmazandóak a kárért felelős személyre a szerződés teljesítésében késedelmes kötelezettre irányadó szabályok. A kamat mértékét illetően azonban a régi Ptk. 301/A. §-ának utolsó módosításához kapcsolódó miniszteri indoklás egyértelműen rögzíti, hogy „a régi Ptk. 301/A. §-át gazdálkodó szervezetek között is csak akkor lehet alkalmazni, ha a közöttük létrejött kötelelem szerződésen alapul”. Tekintve, hogy a perbeli kötelelem nem vitásan nem szerződésen alapul, a jogerős ítélet e körben sem jogszabálysértő.

[64] A kifejtettekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelemmel támadott részében a régi Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Az alkalmazott jogszabályok és az alkalmazott joggyakorlat

[65] A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (rPp.) 272. § (1) bekezdés, 272. § (2) bekezdés.

A döntés elvi tartalma

[66] Érdemben csak a felülvizsgálati kérelemben írt, a tartalmi követelményeknek megfelelően előterjesztett hivatkozások vizsgálhatók.

Záró rész

[67] A Kúria az eredménytelen felülvizsgálati kérelemre tekintettel a felülvizsgálati eljárásban pervesztes felperest a régi Pp. 270. § (1) bekezdése szerint irányadó 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperes áfát is magában foglaló ügyvédi munkadíjból álló felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére. A Kúria ennek összegét a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szól 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2), (5) és (6) bekezdései alapján a kifejtett jogi képviseleti tevékenységgel arányosan határozta meg.

[68] Az ítélet elleni felülvizsgálatot az rPp. 271. § (1) bekezdés e) pontja zárja ki.

[69] A Kúria a döntését tárgyaláson hozta meg.

Budapest, 2023. június 6.

Dr. Farkas Attila s.k. a tanács elnöke, Dr. Bajnok István s.k. előadó bíró, Dr. Dzsula Marianna s.k. bíró, Salamonné dr. Piltz Judit s.k. bíró, Dr. Zumbók Péter s.k. bíró